

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus
Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat De Sacramentis, & Censuris

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. I. Quid, & quotuplex sit Baptismus?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40650

bitualis, quam actualis Auctor, & solus Deus potest remittere peccata: ergo solus Deus potest instituere signa sensibilia, quæ ex opere operato gratiam conferant, aut peccata remittant. Potest quidem id Ecclesia per potestatem sibi factam a Christo; sed de hac potestate, ut diximus, non constat.

VIII. Dico secundo; quædam Sacramentalia vim habent remittendi venialia per modum impetrationis; Verbi gratia, aqua lustralis, & omnia, quæ benedicuntur ab Ecclesia, adjunctis orationibus petentibus aliquem effectum, possunt remittere venialia per hoc, quod Ecclesia illis orationibus impetret nobis contritionem, aut amorem Dei, aut alium pium motum, quo venialia remittantur. Alia vero Sacramentalia, cum quibus non adjunguntur Ecclesie preces, ut Tonsio pectoris, Oratio dominica, Confessio generalis, &c. vim habent remittendi venialia ex eo solum, quod excitent in nobis memoriam, & consequenter detestationem venialium, unde per talem detestationem remittun-

tur. Præterquam quod recitando; verbi gratia, Orationem dominicam possumus a Deo impetrare detestationem venialium, & sic eorum remissionem. Notandum tamen, talem effectum non esse infallibilem, quia non fundatur in ulla promissione Dei, sed in communi lege, & efficacia orationis, quæ non semper habet effectum, nisi sub circumstantiis a Deo prædefinitis.

Neque dicas, quod si hoc esset verum, tam Oratio Dominica, quam, verbi gratia, Salutatio angelica esset sacramentale; utraque enim oratio excitat memoriam peccatorum, & sic detestationem; & utraque potest impetrare remissionem venialium.

Nam respondeo, magis id tribui Orationi Dominicæ, quia cum instituta sit a Christo Domino, in quo sunt omnes thesauri Sapientiæ, & scientia Dei, ex natura sua facilius habet parere tales effectus; sic facilius tonsio pectoris, verbi gratia, quam genuflexio natura sua excitat memoriam, & dolorem peccatorum, ut constat experientia.

Q U Æ S T I O II.

De Baptismo.

AD Sacramenta in particulari descendimus: & Primo agimus de Baptismo, qui janua Sacramentorum est; quærentes primo, quid, & quotuplex sit? Secundo, quæ sit ejus necessitas, & quando fuerit institutus? Tertio quænam ejus materia? Quarto, quænam forma? Quinto, de Ministro: Sexto de subjecto: Septimo de Effectibus Baptismi, & ritibus in eo observandis.

ARTICULUS I.

Quid, & quotuplex sit Baptismus?

- I. Diversimode Baptismus appellatur, ac definitur.
- II. Baptismi Sacramentum est unicum,

licet triplex sit Baptismus.

III. Cur Baptismus sanguinis non sit Sacramentum?

IV. Num in adulto peccatore ad Martyrium prærequiratur Contritio, an sufficiat attritio ad deletionem culparum?

V.

V. Ad Baptismum fluminis in adulto requiritur intentio saltem habitualis, scelus vero ad Baptismum sanguinis.

VI. Martyrium probabiliter effectus suos ex opere operato confert, dum vulnus lethale recipitur.

I. **B**aptismus est vox græca, quæ significat ablutionem, seu immersionem in aquam: Id enim solebat fieri olim ad representandam Christi sepulchram, in qua nos resurreximus, juxta illud ad Colof. 1. *Consepulti ei per Baptismum*. Vocaturque apud Patres Lavacrum, & Regeneratio (per quam scilicet ex filio diaboli homo fit filius Dei) Circumcisio non manufacta, Donum, seu Gratia; quia in eo datur plenissime peccatorum, & poenarum remissio ex mera Dei gratia. Dicitur etiam illuminatio, quia in Baptismo infunditur habitus fidei, quo illuminamur: & antonomastice dicitur Signaculum ratione Characteris; quæ omnia spectant ad quid nominis.

Definitur autem Baptismus tam a D. Th. per materiam, & formam, quod sit *Corporis ablutio sub prescripta forma verborum*: quam a Catechismo Romano per genus, & differentiam, quod sit *Sacramentum regenerationis per lavacrum aque in verbo vite*. Potest autem per omnes causas defini, quod sit *Sacramentum emundativum, & configurativum Christi, consistens in ablutione aque, & certa forma verborum prolata ab ablente cum debita intentione*; Ubi explicatur causa finalis per *ly perfecte emundativum, & configurativum*: deinde explicatur causa materialis, ac formalis, ac demum efficiens.

II. Porro si loquamur de Baptismo proprie dicto, qui sit Sacramentum, non est nisi unicus, ut habetur ad Ephes. 4. *Unus Dominus, una fides, unum Baptisma*. Verum minus pro-

prie sumptus est triplex, fluminis, fluminis, & sanguinis, juxta illud Jo: 5. *Tres sunt qui testimonium dant in terra, Spiritus, aqua, & sanguis*. Baptismus fluminis est Baptismus Sacramentalis factus in aqua naturali: Baptismus fluminis est perfecta ad Deum conversio includens in voto Baptismum fluminis, & illius vicem supplens, ex Trid. sess. 14. cap. 4 non tamen quoad omnes effectus, sed solum quoad remissionem culpæ; cum non imprimat characterem, nec tollat de se omnem reatum pœnæ, neque reddat hominem aliorum Sacramentorum capacem: Dicitur etiam Baptismus fluminis, quia fit per impulsus Spiritus sancti, qui flamen nuncupatur: Demum Baptismus Sanguinis est sanguinis effusio pro fide, seu mors pro Christi fide, ac pro vera virtute tolerata, de qua dixit Christus Dominus filiis Zebedæi Marci 11. *Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum, & Baptismo, quo ego baptizor, baptizari?* Hic baptismus vires etiam baptismi fluminis gerit, quippe qui reatum omnem culpæ simul, ac pœnæ delet, non tamen imprimat characterem; Et sicut baptismus fluminis prodest infantibus, ita etiam martyrium, ut patet in Sanctis Innocentibus, quos Ecclesia ut veros martyres colit: Martyr autem græce idem est, ac Testis, quia sua morte confirmat fidei veritatem.

III. Rogabis primo; cum martyrium ex opere operato remittat culpam, & pœnam, & sanctificet etiam infantes, cur non est appellandum Sacramentum?

Respondeo, quia Sacramentum debet esse signum consistens in actione aliqua facta nomine Christi: Unde quando Judas, verbi gratia, baptizat, Christus est, qui principaliter baptizat, & Judas venit ut Christi Minister; at martyrium non est signum

con-

consistens in actione facta a Ministro, sed ab inimico Christi, cum sit actio facta a Tyranno: Præterea Martyrium sanctificat, in quantum passio est, Sacramentum vero, in quantum est actio: Denique Sacramentum est cæremonia sacra instituta ad Dei cultum; martyrium est actio prava in Dei odium; quamvis ex parte martyris sit actus fortitudinis; & ideo martyrium non est Sacramentum. Sicuti nec fuit Sacramentum Baptismus Joannis, cum non fuerit cæremonia permanens, nec institutus ad sanctificandos homines, sed tantum ut præpararentur homines ad Christi adventum; nec erat in præcepto, sed solum in consilio tempore prædicationis Joannis. Pariter non erat irreiterabilis, nec gratiam conferebat ex opere operato, aut characterem.

IV. Gravis est difficultas, Utrum ad hoc, ut martyrium ex opere operato effectus suos in peccatore producat, prærequiratur contritio, vel dilectio Dei super omnia, an satis sit solum attritio, quæ est dispositio sufficiens ad Baptismum? Siquidem sine ulla retractatione peccatum actuale non remitti in præfenti ordine, certum est; cum doceat Trident. sess. 17. cap. 1. *Pœnitentiam omni tempore necessariam fuisse ad remissionem peccatorum: Equum enim est, ut is, qui propria voluntate se ad peccatum convertit, terga vertens Deo, propria etiam voluntate ad Deum se convertat.* Ex eo autem quod martyri promittatur vita æterna a Christo Domino dicente, *Qui me confitebitur coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo,* non sequitur, quod sine retractatione peccatum actuale Martyri remittatur; nam etiam Baptismo promittitur vita æterna, cum dicatur, *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit:* & tamen non remittitur per baptismum peccatum actuale, nisi homo præpa-

ret se ad illum per attritionem. Ex quo sequitur, quod Deus vel non permittat, ut communiter docent, quod peccator aliquis mortem pro fide, vel vera virtute subeat, ubi peccata præterita non retractavit; vel si hoc permitteret, deberet martyr ob peccatum non retractatum damnari. Neque enim velle martyrium subire propter virtutem importat necessario dilectionem Dei super omnia: Nam potest aliquis velle potius mori, quam novum peccatum committere propter metum inferni, aut propter spem gloriæ, in quo casu non habetur dilectio Dei super omnia.

Ad gravem hanc difficultatem respondent quidam cum Vasq., prærequiri ad martyrium in peccatore contritionem, vel dilectionem Dei super omnia. Communius tamen docent satis esse attritionem; sicut satis est ad Sacramentum Baptismi; aliter salus non tribueretur martyrio, sed dilectioni Dei, nec martyrium bene diceretur supplere vices Baptismi; Quamvis enim deleteret omnem reatum peccati, sicut Baptismus, at non haberet præcipuum effectum Baptismi, qui est delictio culpæ: Necessarium tamen est, ut is conetur ad contritionem, & confessionem præmittat, si possit, cum non debeat exponere animam suam periculo æternæ damnationis, sequendo hanc opinionem probabilem, omissa tutiore.

Neque dicas, Apostolum 1. ad Corinth. 13. dicere: *Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest:* ergo martyrium sine charitate non sufficit ad vitam æternam.

Nam Apostolus non dicit, charitatem ante martyrium præhabendam esse: Satis enim est, si per martyrium, posita attritione, gratia, seu charitas conferatur: Si autem attritio non præcedat, tamquam dispositio tollens o-

bi-

bicem gratiæ; certe martyrium nihil prodest, ut diximus. Præterquamquod verba illa Apostoli possunt sumi, ut advertit Platelius, non negative, sed contrarie, ut sensus sit, quod effusio sanguinis pro Christo sine charitate, hoc est cum odio proximi, nihil prodest.

V. Rogabis secundo, An eadem intentio suscipiendi martyrium requiratur, quæ requiritur ad suscipiendum Baptismum?

Respondeo, infantes eodem modo esse capaces tam Baptismi, quam martyrii sine ullo actu positivo: at adulti, ut suscipere possint Baptismum, debent expresse illum aliquando voluisse suscipere actu positivo, & talem actum non retractasse; (in quo consistit habitualis intentio) Contra vero, ut sint capaces martyrii, non debent illud prius actu positivo desiderasse; quare qui nunquam cogitavit de martyrio, si dormiens occidatur a tyranno propter fidem, est vere martyr, cum vere perdat animam suam propter Christum; nec martyrium consistat in ulla actione, sed solum in passione. Ratio disparitatis est, quia Baptismus fluminis ideo requirit positivam acceptionem in adultis, quia inducit novum statum, novamque obligationem, quæ libere suscipi debet ab homine libero: At Baptismus sanguinis non inducit novum statum, aut obligationem, sed solum novum præmium, quod Deus liberalissime confert morienti propter ipsum; si enim tale præmium sine ullo prævio actu datur infantibus infectis culpa originali, a fortiori dari debet adultis existentibus in gratia, atque adeo habentibus majorem dignitatem ad præmium. Adde, quod adultus justus interpretative refert ad Deum quicquid mali sustinnerit, quæ intentio interpretativa videtur sufficientissima. Verum quidem est, quod si

dormiens sit in statu peccati mortalis, dum in odium fidei occiditur a Tyranno, gratiam, quæ causatur a baptismo sanguinis, non recipiat, sicut nec recipit gratiam, quæ causatur a baptismo fluminis, qui in statu peccati mortalis baptizatur. At communissime docent, Deum in præsentī providentia non permittere ut in odium fidei peccator occidatur, antequam peccatum retractet saltem per Attritionem supernaturalem.

VI. Rogabis tertio, quandonam martyrium producat effectus suos ex opere operato, in instanti ne mortis, an in instanti, quo recipitur vulnus lethale?

Respondeo, probabile esse, quod docet Suar. tom. 3. disp. 29. sect. 3. Bonac., Henr. contra Cajet., & Conink quæst. 65. num. 159., conferre, quando martyr suscipit lethalem cruciatum, non vero quando moritur; unde non privatur fructu martyrii, qui recepto tali cruciatu miraculose a Deo liberatur; sicut liberatus fuit D. Joannes in dolium ferventis olei immisus, necnon Beatissima Virgo stans juxta crucem, tanquam Martyrum Regina: Ratio doctrinæ est, quia qui subiens mortis cruciatus a morte miraculose liberatur, dicitur mortuus in causa: ergo par est, ut tunc recipiat effectum martyrii, videlicet uberriam gratiam, relaxationem totius pænæ, & laureolam, idest præmium quoddam accidentale, quod martyribus tribuitur, consistens in quibusdam insignibus, & decoribus cicatricum, & in quodam gaudio accidentali; ut videre est apud D. Th. 3. part. quæst. 90. art. 7. Utrum autem post acceptos fructus martyrii maneat confirmatus in gratia, ita ut infallibiliter non sit amplius peccaturus? Putant Suar., & Bonac. valde probabile esse, utpote valde consentaneum divinæ providentiæ, quod Deus illum confir-

firmet, ne gloriam sit amisurus. Probabile etiam est, ante adventum Christi Domini privilegium martyrij extitisse, cum Machabæi in numerum martyrum referantur.

ARTICULUS II.

De Institutione, & necessitate Baptismi.

- I. Baptismus probabiliter ante Christi passionem institutus fuit.
- II. Est necessarius, tum necessitate mediæ saltem in voto, tum etiam necessitate præcepti divini.
- III. Præceptum Baptismi non videtur obligasse ante mortem Christi Domini.
- IV. Ignorantes legem Baptismi post mortem Christi Domini, tenebantur ad Circumcisionem, sive ad legem naturæ; si ea nondum erat promulgata; post promulgationem vero talis legis, qui eam invincibiliter ignorant, si legem naturalem servant, illuminabuntur, ut baptizari possint, saltem Baptismo fluminis.

I. **O**uaritur primo, quando nam fuerit Baptismus institutus a Christo Domino?

Respondeo, Alios velle cum D. Th. & Vasq; institutum fuisse quando Christus fuit in Jordane baptizatus: Alios vero cum D. Chrysostr., & Leone Papa apud Coninck, fuisse institutum post Christi passionem, quando dixit Dominus, *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Probabilius autem est, ante Christi passionem institutum fuisse, tum quia Joannis 4. habetur, plures baptizandos venisse ad Christum, quam ad Joannem, qui dixerat se baptizare in aqua, Christum vero in spiritu Sancto; tum etiam quia Eucharistia, & Ordo insti-

tuta fuerunt in nocte ante passionem; ergo antecedenter institutus erat Baptismus, qui erat janua Sacramentorum: Sine fundamento enim dicitur Christum dispensasse tunc in hoc, quod reciperetur Ordo, & Eucharistia ante Baptismum.

II. Quæritur secundo, quam necessitate necessarius sit Baptismus?

Respondeo juxta dicta quaest. 1. art. 2. esse necessarium, tum necessitate mediæ sive in re, sive in voto propter connexionem, quam habet ex natura sua cum salute æterna, posita Christi institutione; tum necessitate præcepti propter connexionem, quam habet cum salute æterna, etiam ratione obligationis per præceptum inducæ de eo suscipiendo; quia quod est necessarium necessitate mediæ, est etiam necessarium necessitate præcepti, quamvis non e converso: Nec datur solum præceptum naturale Baptismi, utpote mediæ necessarii ad salutem; sed etiam positivum Christi Domini: quando enim Dominus dixit, *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos, &c.* præcepit Apostolis, ut inquit Hieronym., quod Gentes fidem docerent, eisque baptismum præciperent: Hoc autem præceptum obligavit eos, qui erant tempore, quo Christus Dominus hanc legem tulit, etiam Apostolos, & B. Virginem, qui erant iustificati, ut capaces fierent reliquorum Sacramentorum; Obligat etiam omnes infideles; obligatque adultos, ut quamprimum commode possunt, illum recipiant, vel saltem non multo tempore differant, ne se exponant periculo damnationis, & priventur maximis fructibus Baptismi: cum autem infantes ante usum rationis obligari non possint, obligantur eorum Parentes, aut Tutores, ut illis Baptismum procurent; idque non solum ex charitate, & pietate, sed etiam vi legis Baptismi. Unde peccant,